

Siyasi İstikrar İndeksi (Sii)

Referans No: 130680

İlgi: 01.07.2023 tarihli 643 sayılı

“Rıza Üretim Tekniklerinde Düzeltme İkazları-I” başlıklı Bilgi Nakli.

Rıza Üretim Tekniklerinde Düzeltme İkazları-III (*)

Özü

Ak Parti-Erdoğan ve Cumhur İttifak iktidarının sürekliliği, karmaşık işleyişte dış desteğe yüksek bağımlı hale gelmiştir. Türkiye’de Hükümet etme kapasitesinin sürdürülebilmesi için, dış desteğin güncel merkezî üç bileşeninde aksamaya yol açılmamalıdır. İlki yani **parasal** olanında iktidar politik bilinci açık ve işletilmekte ancak diğerleri, **S400 ve Montreux**’de devlet politik bilinçliliği ağır soru işaretidir.

Sahnenin Şekillenmesi

Tom Clancy serisi 11.Eylül.2002 saldırılarını önceden, özneleri ayrı teknik cihetten bire bir denecek ölçüde romanlaştırmıştı. Öylesine gerçeki (https://en.wikipedia.org/wiki/Debt_of_Honor) yazmıştı ki, romanı gerçek olmuştu! Clancy yazmışsa okurun konsolide tepkisi; *Tanrım ya eğer!* Clancy, kendi romanının gerçekteşmesinden ötürü o kadar üzüldü ki 11.Eylül’den sonra uzun yıllar yazmadı. Clancy çok sonradan yazdığı bir başka romanda

([https://en.wikipedia.org/wiki/Commander_in_Chief_\(novel\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Commander_in_Chief_(novel))) küresel savaşın tetikleyicisi olarak **Baltık krizine** dikkat çekti. *Tanrım, ya eğer!*

ABD; Baltık ortasında İsveç-Gotland adasını donanma ve hava kuvvetleri için askerî üsse dönüştürmüştür. ABD, İngiltere ile birlikte Baltık denizinde enerji nakil hatlarını sabote etmekle birkaç kez ağır itham edilmiştir. ABD, Baltık ve Arktik denizleri için ayrı küresel komutanlık tesisinden başlayarak birçok jeo-politik hamleye girişmiştir. Doğu Avrupa ve Baltık'ta Baltic Air Policing vd. askerî uygulama ve tatbikat Türk kamuoyunun da kısmen vakıf olduğu gelişmedendir.

ABD'ye ait USS Gerald R. Ford uçak gemisi, Norveç Denizi'ndeki planlı faaliyetler kapsamında geçici olarak NATO komutası altına [girmiş](#), jeo-politik riski yükselticidir. Son olarak ABD komuta planlamaları NATO planlamasına dönüştürülmüştür: NATO, Vilnius zirvesinde üç bölgesel savunma planını kabul edecek – Stoltenberg; *"Kuzey, Atlantik ve Avrupa Kuzey Kutbu için bir plan, Baltık bölgesi ve orta Avrupa'yı kapsayan merkez için bir plan ve Akdeniz ve Karadeniz için bir güney planı"* olacağı kaydedilmiştir.

NATO şefi, "Bu planları uygulamak için NATO, önemli hava ve deniz muharebe gücü de dâhil olmak üzere 300.000 askeri hazır hale getiriyor." Planlar Baltık'ta uçak gemisi göstererek başlıyor, bitişi 300.000 muharip askerleydi!

Türkiye'de Sahne Arkası

Karadeniz'de artan jeo-politik stresin yol açtığı ağır baskı, Türkiye'de, çok daha önceden ve kurumlar arası gerillacılık ya da kurumlar arası çatışma şeklinde işleyişeydi. Yani, Karadeniz (ve dolaylı yoldan Suriye krizi) krizi, önceden Türkiye'de iç politikada kurumlar arası zeminde konsolide edilmiştir. ["Gündönümü mü? Ayandon mu? Yaklaşan Fırtına" 15.Aralık.2016 ve 25.Nisan.2017 Tarihli ara raporlama serimizde buna dikkat çektik.]

Edilmiş ama hem Karadeniz hem de Suriye’de konsolidasyon, aksine evirilmiştir. Ne sayesinde? 2013-14 FETÖ girişimleri ve 2015-16 meskûn mahal çatışmalarıyla. Hem FETÖ hem PKK yönünden Türk siyasetine ABD müdahilliği yaşanmış, bu iki başat gelişmeyle Türk siyasetini, dış politikada aksi aksa evirmiş, içeride **Cumhur İttifakı**’nı doğurmuştur. Cumhur İttifakı, önceki raporlamalarda detaylı nakledildiği üzere üçayaklıdır; Ak Parti-Erdoğan, MHP-Bahçeli, askeriye ve güvenlik bürokrasisi.

Önceden yaşanan Karadeniz konsolidasyonuna Türkiye de tepki vermekte, kurumların verdiği tepkime farklılaşmaları Boğazlar Komutanlığı uhdesindeki Boğazlar geçiş izinlerinin sivil otoriteye geçişine dek süreci şekillendirmişti. Kastedilen; Limanlar Kanunu’nda değişimdi. O dönemlerde F. Sinirlioğlu yönetiminde diplomatik bürokrasi, Boğaz geçiş izinlerinin sivil otoriteye transferi için Dolmabahçe’de 54 gün süren kurumlar arası müzakerelerde moderatörlük yapmıştı.

Kanun Numarası	<u>5790</u>
Başlığı	DENİZDE CAN VE MAL KORUMA HAKKINDA KANUN VE <i>LİMANLAR KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN</i>
Kanunun Görüşüldüğü Birleşimler	23.Dönem 2.Yasama Yılı 131.Birleşim
Kabul Tarihi	16/07/2008
Kabul Edildiği Birleşim	23.Dönem 2.Yasama Yılı 131.Birleşim
Cumhurbaşkanlığına Gidiş Tarihi	21/07/2008
Cumhurbaşkanlığından Geliş Tarihi	28/07/2008
Cumhurbaşkanınca Yapılan İşlem	Onay
Resmi Gazete Tarihi	<u>29/07/2008</u>
Resmi Gazete Numarası	26951

Neticeten, 2007 Gürcistan krizinde ABD donanmasını Çanakkale önlerinde durduran ve Karadeniz'e geçişi geciktiren TDZK komutası, "karacı" darbe planının Gölcük "donanma" komutanlığında bulunması suretiyle derdest edilmişti. ABD donanmasını durduran 5 amiralden 4'ü uzun yıllar hapsedilmiş, teki kurtulmuş, emri hak sayesindeydi!

"Zamanın Hükümeti" son derece uyanık, daha donanmada darbe planı bulunma evresine girilmeden Boğazlardan geçiş rejimini sivil otorite uhdesine almıştı. Esasında, askeriyemizdeki Avrasyacı cenahın o zamanki kurmay aklına şimdiden bakıldığında, Hükümetinki pek yerinde tepkimedemiştir. İkaz edelim; **Cumhur İttifakı ayakta ve kaviyse bu, Boğazlardan geçiş rejiminin sivil otorite uhdesinde olmasındandır. Çalışma çerçevesinde tezat teşkil ettirmiş görünse de politik aksi düşünülemezdir.**

Hemen aşağıda 15.Temmuz.2016 ikliminden kısa müddet önce ABD'nin Karadeniz kıyısında özel kuvvet bulundurma maksatta mutabakat muhtırası nakledilmiştir. Kısaca, ABD, bir yolla Türkiye üzerinden Karadeniz'e girme hedeflemesinde ve bu, tahakkuk etmemiştir. 2022'de Ukrayna-Rusya savaşı krizinde Türkiye Karadeniz'i deniz ve hava sahası olarak erişime kapattığında, ABD'nin 2007-08'den beri hamlelerinin olumsuz neticelendiği çıkarımı nettir.

Daha Rusya-Ukrayna savaşı başlamadan, 2021'de, Sİİ kullanıcılarını ikaz ettik. Karadeniz'de askerî ve jeo-politik stres artmaktaydı. 2007-08'den beri artmaktaydı. 2021'de Rusya'ya dönük *Yıpratma Savaşı* ikazı yaptık. İngiliz donanması 2017'de II. Cihan Harbi'nden beri ilk kez Karadeniz'e donanma sokmaktaydı. Putin aynı akşam 9 amirali birden görevden almıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DENİZ KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI VE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ AVRUPA ÖZEL HAREKÂT KOMUTANLIĞI ARASINDA TÜRK SUALTI TAARRUZ (SAT) - A.B.D. ÖZEL HAREKÂT KUVVETLERİ MÜŞTEREK TATBİKATLARININ İCRASINA İLİŞKİN MUTABAKAT MUHTIRASI (MM)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DENİZ KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI VE
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ AVRUPA ÖZEL HAREKÂT KOMUTANLIĞI
ARASINDA TÜRK SUALTI TAARRUZ (SAT) - A.B.D. ÖZEL HAREKÂT KUVVETLERİ
MÜŞTEREK TATBİKATLARININ İCRASINA İLİŞKİN MUTABAKAT MUHTIRASI

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Deniz Kuvvetleri Komutanlığı (Deniz Kuvvetleri Komutanlığı) ve Amerika Birleşik Devletleri Avrupa Özel Harekât Komutanlığı (SOCEUR), 1949 tarihli "NATO (Washington) Anlaşması"nın hükümlerini, 1951 tarihli "NATO-SOFA Sözleşmesi"ni, 1980 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaki Savunma ve Ekonomi İşbirliğine ilişkin Anlaşma (SEİA)'nın ve Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı ve Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı arasındaki 1996 tarihli Tedarik ve Karşılıklı Hizmet Anlaşması (TKHA)'nın hükümlerini dikkate alarak, aşağıdaki hususlarda mutabakata varmışlardır.

2021’de İngiliz donanmasının Karadeniz’deki seyri Rus savunma sistemlerini denizde, havada ve karada aktive etmişti. İngilizlerin Karadeniz’e soktuğu gemi Defender, donanmasının en güçlü en muhteşem gemisiydi. “*Kartal (ABD), Ayı (Rusya) ve Kurt (Türkiye)*” ara raporlamamızda uzun sürebilecek jeo-politik gerginliğin üç ülke için ekopolitiğini ve mekaniğini izah etmiştik, tekrarlanmayacaktır.

Güncelde Çatallaşma

Dolayısıyla, Türkiye ve Türkiye’de iktidar, uzun vadeli Rusya’yı yıpratma savaşı devredeyken (“*İngiltere; Batı’nın Aslam mı Fıçı Nöbeti mi?*” başlıklı ara raporlamamızda Rusya’ya yıpratma savaşının başlatılma operasyonunun safahatı nakledilmiştir), dış desteğine dair dinamikleri, ustalık ayrı, çok iyi yönetmeliydi.

Halen bu yönetimde Hükümet için iyi olanla ülke için iyi olanın ayırt edilmesinin kritiklediği evredeyiz. Dikkat edilsin; uzun vadeli ifadesi son derece kritiktir. Yıpratma savaşında müddet uzadık Rusya’ya karşı ek jeo-

politik yüklemeler yapıldıkça sadece Rusya değil, bağlı olarak Türkiye'nin de temel devlet ve iç-siyaset dinamikleri ağır baskı altına girecektir

Kısa ya da orta vadede, 2-3 yılda bitebilecek meselelerde Türkiye'de iktidar manevra alanı ve avantajı söz konusu olabilirdi. Ama 2-3 yılı aşan, on yıllara sâri olabilecek Rusya yıpratma savaşında devlet kapasitesi ağır geriletilmiş Türkiye'nin -deyim yerindeyse- *temel-değişkenlerini kritik alanda tutmak* güçleşecektir.

İç politik meselelerle dış politik meselelerin arkaşmalarıyla, iç politik desteğin dış politik destekle arkaşması aynı ederde değildir. Millet-devlet, seçmen-seçilen, temsiliyet-yönetim dizgemiz, devletin politik ilahiyatçı temeli ağır baskı altındadır. Başka ifadeyle milletin kendi kaderini tayin hakkının altı, dış desteğin savruk, düzgün yönetişimden yoksun kılınmasıyla boşaltılmamalıdır. Dış desteğin şartları kadar güncel politik ilahiyattaki temel-zemin ve dinamikleri düzgün okunmalı, değerlendirilmelidir. Çalışma nedeni, bu fasılda katkı sağlamaktır.

Tek başına, uzun müddetli, *temel kurum ve usulleri askıya almak suretiyle* sınırsız denebilecek işleyişte Ak Parti-Erdoğan iktidarının politik destek bileşimi, yaklaşık 2016'dan itibaren iki fazda değişmiştir. Önce MHP-"Bahçeli" (münhasıran Bahçeli sayesinde iktidar) sonra eklemli (S. Ogan sayesinde başkanlık) sırasıyla ittifaklı ve ortaklıklı hale gelen politik destek, 2022'den itibaren *dış maddi destek şeklinde ağır eklemli* hale gelmiştir.

Yine yaklaşık 1950-2015 ABD ağır ve yegâne denebilecek müdahilliğinde dış etkileşimli Türk siyaseti, 2016'dan beri, çok sayıda aktör/ülkenin tayin ediciliğinde, dış destekli iktidar üretim tekniğine dayalı hale gelmiştir.

Dış desteğe dayalı iktidar üretim tekniğinde başlıca üç mekanik Ak Parti-Erdoğan ve Cumhuriyet İttifak iktidarının zayıflayan iç politik destekten sonra önemli iktidar saç ayaklarıdır:

Bunların ilki, kuşkusuz, Rusya ve Körfez ülkelerinin parasal desteğidir. Enerji ithalat borçlarını öteleme ve ayrıca vadeli enerji satışı, TL/Ruble ile ya da mal ticaretiyle enerji bedeli ödeme imkânı, ucuz enerji tedariki, ucuz enerji tedariki üstünden pass/ticaret imkânı, mevduat bloke etme, swap, kredi kart ve turizm harcama ödeme sistemlerinde iş birliği, ilh., kullanılan finansal dış destek teknikleridir.

Ek fasıl: Türk ekonomi ve Türk kamu ekonomisinin dış ekonomik etkileşime bağımlılığı yapısal, hacimlidir. Yönetilmesi ayrıca zor, kritiktir. Misal bazı ülkelerde milli gelir ve dış ticaret rakamlarına göz atıldığında, ülkemiz dış ticaretinin, turizm, müteahhitlik ve servis gelir/giderlerinin, borçlanma ve borçlanma faizleriyle doğrudan yatırımların getiri ödeme akışının milli gelire oran olarak ziyadesiyle yüksek olduğu görülür. Kısaca, dış ticaretin, döviz akışının Türk ekonomisinde taşıdığı önem, diğer büyük ve ölçek olarak bize yakın ekonomilere nazaran hayli yüksektir. **Ek faslı kapatalım.**

Ak Parti-Erdoğan iktidar tekniğinde **dış maddi destek**, politik koşullu ya da değil **daimî** sayılmalıdır. Başka ifadeyle küresel likidite bollaşmasından bağımsız işleyişte dış finansal destek, Ak Parti-Erdoğan iktidar tekniğinin daimî merkezî bileşenydi.

2003-2012'ye dek ABD'nin GE-CITIBANK finansal kaldıraçlı (banka ortaklıkları) desteği, hemen her yönden (ABD, İngiltere, Almanya -ki aynı G. Kore gibi doğrudan yatırım ağırlıklıydı-, Fransa, İtalya, Hollanda, İsveç ve Norveç, Körfez ülkeleri, Rusya, Çin, ilh.,) çoğu sıcak para denebilecek işleyişte yabancı sermaye akışı barizdi.

Yaklaşık 2005-2014'te İran'ın 15-16 milyar USD'lik ham-petrol ihraç bedelini Halkbank'ta tutma desteği, bir yerde kendi ithalatında bunları kullanması hatırlatılmalıdır. Ki 2013'te "altın ihracatı" olarak Zarrab üstünden araçsallaştırılmıştır.

2011-12'den başlayarak 2018-19'dan itibaren ivmelenen işleyişte Batı ülke yabancı maddi/finansal destekleri çok ciddi azalmıştır. Yine 2017-18'de *iktidar iktisadi networklarının* döviz cinsinden borçları kamucu imkânla TL'ye çevrilmiş ve döviz cinsinden kat edilmiştir. 2018 sonundan itibaren 2023 Mayıs'a dek kamudan yapılan döviz satışları kamunun özel sektör (sadece iktidar iktisadi networkları kapsam dâhilindedir) borçlarını üstlenmiş olmasını örtücü, krizi **anonimleştiriciydi**.

2019-2020'den itibaren Rusya ve Körfez ülkelerinin parasal desteği devreye girmiştir. Aynı döneme dek yabancı yatırımcı bankacılıktan çıkmış, bankalardaki sermaye benzeri uzun vadeli fonlamalarını azaltmış hatta bazısında sıfırlamış (sayılan bu iki husus kaldıraçlı denebilecek 8-12 misli ederdedir), bankalar sendikasyonlarını iradi ya da değil kısmış, hisse senedi, tahvil hatta yer yer doğrudan yatırımlarını tasfiye etmiştir.

Bunun, sadece ekonomi bütününde değil, ağırlıklı hatta ilk-evvel kamu kesim likidite yönetiminde yol açtığı ağır tahribat, kamuda döviz rezervlerinde alivire satışlara dek varmıştır. *Kamuoyunda görünürlük kazanmayan ek husus; kripto para takasının kamu uhdesinde oluşu ve yüksek alivire satışlarla eksi döviz rezerv yönetimini ciddi desteklemesidir.* Türkiye'nin küresel ligde kripto para önde gelen ekonomilerinden olmasının kamucu saiklerinden biri budur. İşleyiş "*Kripto paralarda Türkiye Problemi*" ara raporlamasıyla nakledilmiştir.

Ak Parti-Erdoğan iktidarı için dış parasal destek, öyle ya da böyle muhakkak sürdürülmelidir. Sürdürülmelidir ve lider Erdoğan, bunun için

çözüm gayretindedir. “Uluslararası saygınlığı bulunan ekonomist” M. Şimşek görevlendirme ve “kabullenmesi” bundandır. Gerisi nasiptir! Nasip derken, IMF programına değilse de IMF desteğine açıklıktan söz etmekteyiz. Kısaca Mısır-Sisi modeline yakın işleyişte IMF desteğinden.

Dış desteğe dayalı iktidar üretim tekniğinde başlıca üç mekanikten ikinci ve üçüncüsü, ilkinde (maddi, para) nazaran daha güç okunabilir. Flu olduklarından değil, ederlerinin farklılaştırılabilmesi ve örtülü işletilmesindedir.

Dış destekte ikinci mekanik S400'dür. S400, dost düşmanı anında ayırt etme ve vurma bakımından son derece üst düzey yetenekli silah sistemidir. Bir o kadar net ve pratik kullanımlıdır. Düşman ülkenize doğru gelmekteyse anında fark etmekte, ikaz ederek emir beklemektedir. Net ikaza rağmen vuran ya da vurmayan, düğmeye basan ya da basmayan, bas emri veren ya da vermeyen son derece nettir. Sonucuna da katlanırlıdır. S400, Cumhur İttifak merkezî teknik bileşenindedir.

Misal Kasım.2015'te Suriye sınırında sınır ihlalcisi Rus savaş uçağını düşürdüğümüzde hangi politik iç-yetki düzeniyle (Ak parti-iktidar dar çevrimi kastedilmektedir) kim vur emri verdi? Niye verdi? Önceki ihlallerde niye vermedi? Benzer sorular cevapsız kalmıştır. Ki Davutoğlu uçak vurma emrini Beştepe'ye yeni Kabine listesini sunmak için çıkarken merdivenlerde vermiştir. II. Cihan Harbi'nden beri ilk kez Rus savaş uçağı vurulacak, NATO üyesi ülkede bunu yapan siyasi lider olarak Cumhurbaşkanı önüne çıkacak Davutoğlu'ndan söz etmekteyiz. Önceki (Ekim-Kasım.2015 periyodu kastedilmektedir) yaklaşık 220 kadar ihlalde tepkisiz kalınmıştı!

II. parti dâhil S400 aldık, kurduk, emre amadedir. Bu silah sistemi kurumlar arası etkileşimi bozucu değil düzeltici, netleştirici, objektivite

işçinde işlevselleştiricidir. S400'e, *adilliği* ve *şaşmaz oluşu* nedeniyle Sİİ kapsamında *Oğuz Oku* demektedir. Düşman yaklaşır sınırları ihlal ederse, silahın üreticisi ülke dâhil kim olursa olsun vurulacaktır. Türkiye'nin askerî sınırları güvence altına alınmış, dış destekli nokta hedeflemeli potansiyel saldırganlar men edilmiştir. Yan-etki şeklinde Yunanistan'ın saldırı maksatta silahlandırılması belli ölçüde anlamsızlaştırılmıştır.

Dış destekte üçüncü mekanik Montreux'dür; Boğazlardan askerî geçiş izinlerinin işletilmesi. Bu husus şundan dolayı ayrıca kritiktir. Boğazlardan askerî geçiş izinleri önce kurumlar arası çekişme merkezî unsuru ve iç politik konsolidasyon konusuyken yakın zamanlarda mükemmele yakın denebilecek ustalık ve işlevsellikte askerî bürokrasi ve askerî diplomasiyle birlikte işletilmekteydi. Askerî bürokrasi ve siyaset kurumu tam-uyumluydu. Bu kez salt diplomatik bürokrasi devrede, değildi.

Öyle ki; Cumhur İttifakı, Suriye meselesinden sonra, bu kez bağrısız çağrısız, siyasi parti müdahilliği bulunmaksızın, Montreux eklemli hale gelmişti. Emekli amirallerin Montreux ikazı, Cumhurbaşkanlık müdahilliğinde yargılamaya rağmen tahliyelerle bitirilmiş, bu kez kurumlar arası gerginlik değil, iş birliği ve anlayış birlikteliği esastı.

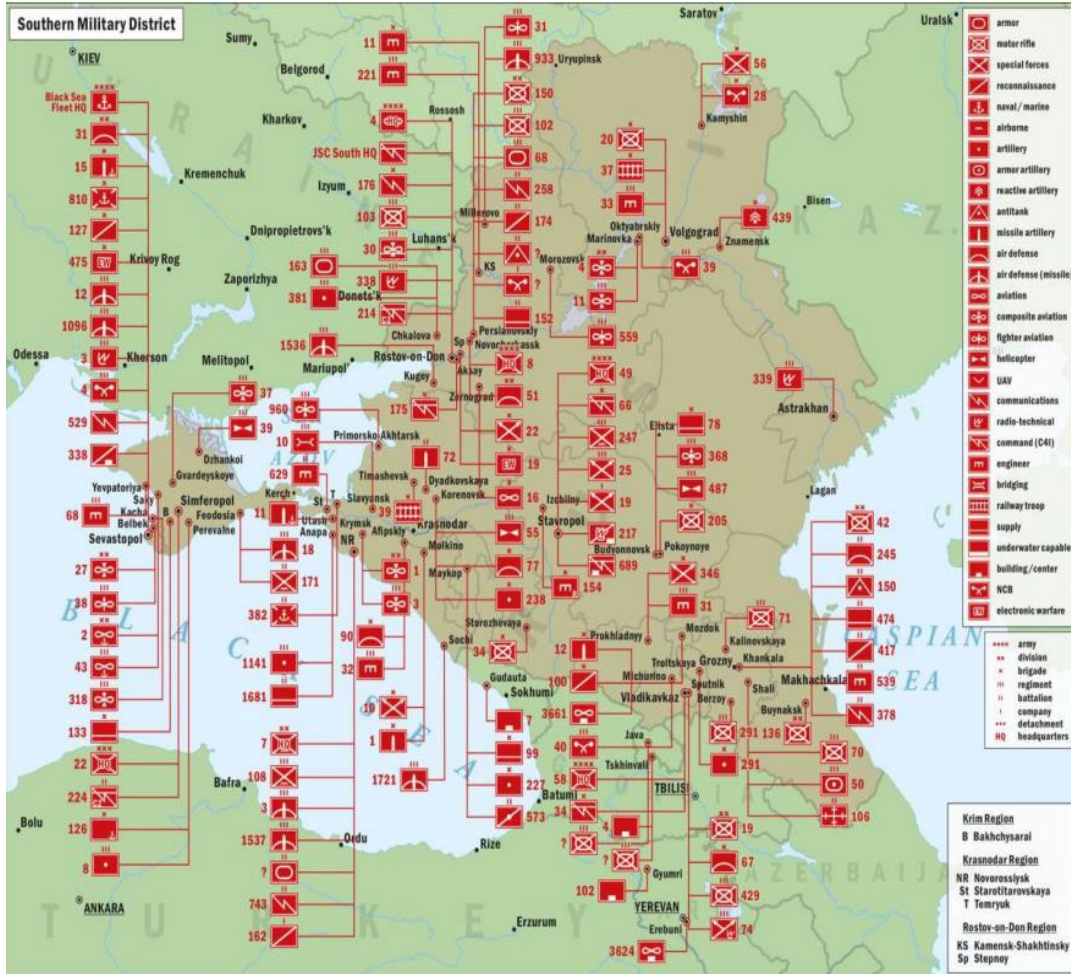
TC, Rusya-Ukrayna savaşında Boğazları askerî tüm geçişlere (Rus sadece çıkabilir ki bu da Karadeniz filosunu zayıflatıcıdır) kapatmıştır. Önceden herkese eşanlı aynı bilgi vermek suretiyle kapatmıştır. Karadeniz'de Rusya ile ortak güvenlik tesis ederek, tahıl koridoru için işletilen süreçler ayrıdır. Ukrayna'dan kopan mayınlar meselesi suhulet ve teknik-çözümlemelerle halledilmiştir.

Ak Parti-Erdoğan iktidarı, S400'den yoksun kalır ya da S400'ü kendi iradesiyle bloke eder ya da askerî bürokrasiyi bu hususta tam-

denetleyemezse, Boğazların geçiş rejimini tek-başına işletemezse, ülkenin olduğu gibi kendi iktidarının da dış dinamiğini yönetemeyecektir.

S400'ün devre dışı kalması ancak ve ancak askerî bürokraside emir-komutada kesinti, ya da denetim zayıflığıyla mümkündür. Bu fasılda arıza pek görünmemekle birlikte ABD-Türk diplomatik ve askerî heyetler arası müzakereler kaynaklı politik denetimde kesintisizlik, kritiktir. **Yani, ABD-Türk heyetler arası temas düzeninde S400'ün bulunmaması politik temel-direktif olarak set edilmelidir. Diğer, Montreux rejiminin yegâne oluşunun sürdürülmesidir ki İsveç'in NATO üyeliği bu fasılda ciddi risk teşkil ettiricidir.**

Çatallaşmada Dış Husus; İsveç'in NATO Üyeliği

Finlandiya'nın NATO üyeliği Türkiye için jeo-politik piyango gibidir. Hemen yukarıda nakledilen askerî birlik haritasında Rus Kara Kuvvetlerinin Güney Bölge Komutanlık yapılanması bulunmaktadır. Bir hayli kalabalık birliklerden söz etmekteyiz. Hal böyleyken, 12 tümene yakın Rus kara kuvvetlerinin en uzun Batı sınırına (Finlandiya ile) nakledilme gereği, Türkiye için gerçekten askerî yük hafifleticidir.

İsveç'e gelince; *Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, İsveç ve Finlandiya'nın NATO üyeliklerine karşı Türkiye'nin haklı tezlerini anlatmak için yurt içinde ve dışında yoğun diplomasi faaliyeti yürütüyor!* Başkan Erdoğan'ın İsveç'in NATO üyelik karşıtı keskin retorisi çerçeve dışı bırakılmıştır. Kısaca; alıştık artık! Türkiye, Finlandiya ve İsveç'in NATO üyeliğine dair engelleri kaldırmıştır. Sadece İsveç'in NATO üyeliği önünde engelleri kaldırmadık! Başkan Erdoğan, Rusya ile izlenen dış politik etkileşimin çerçevesi aksine *Ukrayna'nın NATO üyeliğinden söz edebilmiştir.*

Şu hususu ikaz edelim; Finlandiya'nın NATO üyeliğine en baştan hemen evet demeliydik. Bu aynı zamanda İsveç konusunda kademelilik ve ölçülülük demektir. Daha en baştan Finlandiya'nın üyeliğine karşı olduğumuzu açıklamak ağır hatadandı. Bu hatayı yapanların ne diplomasi ne askerî diplomasi ne de iletişiminden katiyen anlamadıklarının altını çizelim.

İsveç'in NATO üyeliğine karşıtlığı PKK ya da FETÖ terör örgütüne destek nedeniyle ya da daha kötüsü İslam'a hakaretleri nedeniyle gerekçelendirilmesi de ağır hatadandı! **Çok net ve açık jeo-politik çıkarlarımıza ters olan İsveç'in NATO üyeliğini reddimizi doğrudan bununla, jeo-politik gereklerimizle gerekçelendirmeliydik.** Yanlış

gerekçelerle ret, ileride objektiviteyi şart olarak ileri sürerken de elimizi sözümüzü bağlayıcıdır.

Özellikle TBMM’de İsveç’in NATO üyeliğini ret gerekçelendirme zemini, iktidar eliyle baltalanmamalı, TBMM’nin varsa ret gerekçeleri terör ve dinî gerekçelere hapsedilmemeliydi. Jeo-politik gerekçeler TBMM’de dillendirildiğindeyse Hükümet, politik off-side’da bırakılmış olacaktı.

İsveç NATO üyesi olduğunda Danimarka ile birlikte NATO’da alınabilecek Rusya’ya abluka kararının otomatik bileşeni haline gelecektir. Oysa İsveç önceden tarafsız ülkeydi. **NATO’da Rusya’ya abluka kararı alınıp uygulanması, Kuzey Kutbu denizinin kısa dönemli açıklığı ve sevkiyata düşük uygunluğu dikkate alınırca, Danimarka-İsveç ve Türk Boğazlarının eşanlı kapatılmasını gerektirecektir.** Türkiye, NATO’da Danimarka-İsveç eşleşmesinin ederini iyi tartmalıdır.

Halen Montreux ile Türk Boğazlarını savaş gemilerine kapatabilmekteyiz ancak ticari gemilere Boğazlarımızı kapatma yetkimiz yok. Adı Türk Boğazları ama uluslararası geçiş serbestisi bulunan uluslararası suların söz etmekteyiz. **Halen Boğaz geçiş rejimini askerî gemiler cihetinden rahatça tek başımıza yönetebilirken NATO’da Danimarka-İsveç eşleşmesi, ticari gemiler cihetinden maruz kalacağımız baskıyı taşınamaz hale getirecektir. Askerî gemilerin geçişi cihetinden kararlaştırmada yegâne oluşumuzu yitireceğiz.**

Çatallaşmada İç-Dış Ortak Husus; ABD ile Heyetler Arası Müzakereler

On yıldan fazladır, yaklaşık Obama döneminden bu yana ABD ile ilişkiler Başkan-Cumhurbaşkanı eşleşmesiyle yürütülmüştür. Lider

eşleşmesiyle kurulan yavan mekaniğin Türk-Amerikan ilişkilerinde yıkıcı ederine önceden türlü vesileyle temas edilmişti. Bundan evvel, ABD’de işleyen, FETÖ kaynaklı **Türkiye’yi okumada körleşme ve sağırlaşmaydı**. Başkan Erdoğan 2009’larda Ankara’da binlerce ABD’li diplomat gazeteci uzman sairi, gereksiz diye, *çıkın gidin* diye gönderirken, FETÖ’nün Türk-ABD ilişkilerine koyduğu ambargonun yol açtığı *havale etme*, hem ABD hem Türkiye için cari, ikili-eşanlıydı.

Ek fasıl; kaideli milli devletle düzenli-disiplinli ordu eşleşmesi, ancak ve ancak, temel değerleriyle bunların hiyerarşisini netleştirmiş ve oturtmuş, eğitim ve öğretim bakımından vasıflı oluşu kararlılık kazanmış orta-sınıfların bürokrasiyi (ve üretim/endüstri-hizmetleri) beslemesiyle mümkündür. Türkiye Cumhuriyeti, 2004-2016’da FETÖ ağır tahribatıyla kaideli milli devletle düzenli-disiplinli ordu eşleşmesiyle değinilen vasıfta orta-sınıflardan beslenme yeteneğini hemen tamamen yitirmiştir. Halen devlette değinilen vasıfta orta sınıflardan neşet etmiş bürokrasi, yargıdan askeriye, diplomasiden ekonomi/finans, **na-mevcuttur! Hal böyleyken, varmış addedilmemeli, varmış gibi davranılmamalıdır!** ABD-Türk diplomasi ve askerî heyetler arası müzakereleri, sanki üstünden silindir geçmiş ülkede değilmişiz gibi yapılandırılmamalıydı. Daha oralardan pek uzağız! Bundan öte, başkanlık rejiminde, başkanın karar marjını daraltıcı karar mekaniklere şiddetle defaten karşıydık, ifade ettik. Misal Anayasamızda MGK bile bağlayıcı istişarî organ değil. S400’ler için ABD ile ortak mekanizma kurulumuna da bu yüzden karşı çıktık. **Ek faslı kapatalım.**

Köprünün altından çok sular aktı, Türk-ABD ilişkileri tıkanı, döndük dolaştık ABD ile ilişkilerde yine heyetler arası müzakere mekaniğine geçtik. Diplomatik heyetler arası ve askerî heyetler arası eşanlı görüşme ve müzakereler, yaklaşık iki yıldır devredeydi. Zehirli ağacın

meyvesi de zehirli olur! F. Sinirlioğlu' nu ruh ve tekniği, ağır ekonomik ve finansal açıklarıyla 66. Hükümet'i (Mayıs.2023'ten itibaren 67. Hükümet'i) ABD ile eşleştirmede yine devredeydi!

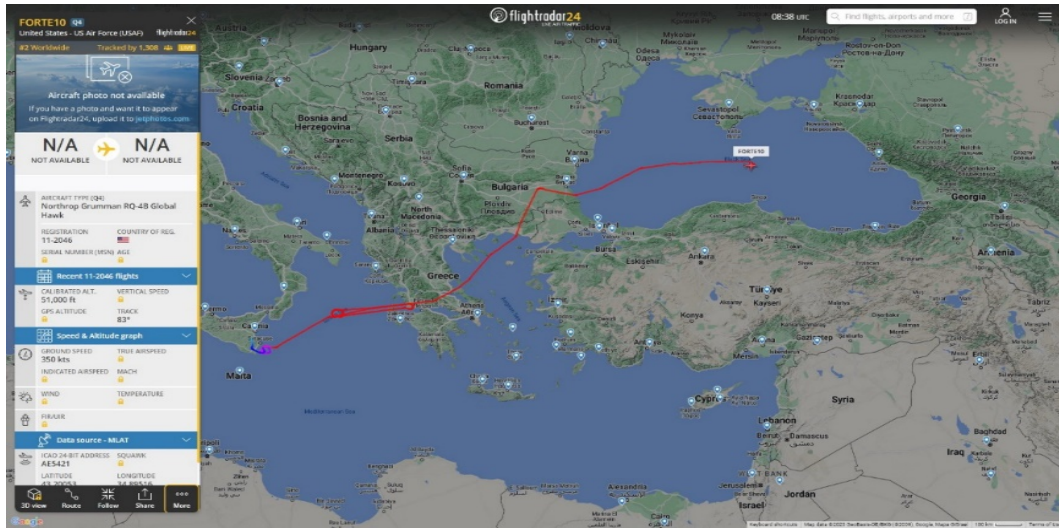
Ek fasıl; politik ve bürokratik müddet aritmetiği enteresandır: Ak Parti-Erdoğan'dan önce bazı Genelkurmay Başkanları, 3 hatta dört Başbakanla çalışmak/eşleşmek durumunda kalırdı. Şöyle düşünün; askerî-bürokratik makam *durağan*, politik makam *değişken* ve politik makamın yine çabucak değişeceği iki tarafça da bilinmekte. Bunun, nasıl bir bürokratik-devlet iktidarı üreteceği tabiidir. Lider Erdoğan bunu kırış, tek başına altı farklı genelkurmay başkanıyla çalışmıştır. F. Sinirlioğlu, sadece müsteşar olarak değil, Türk-ABD ilişkilerinde uzun kesintilere rağmen tayin edici aktör olarak devrede (önde-devrede, arka-planda devrede, fark etmez) kalmak bakımından, politik ve bürokratik müddet aritmetiğinde yegânedir. Lider Erdoğan karşısında tüm askerî ve sivil bürokrasi müddetli ve değişken, kendisi sabitedir. Aksi, Erdoğan-Sinirlioğlu eşleşmesinde caridir. *Sinsi Fırak* raporlama serimiz bundandır. H. Fidan Dışişleri Bakanı olmuş, İ. Kalın MİT Başkanı ve ABD-Türk heyet görüşmeleri bu değişimlerle ivme ve tayin edicilik kazanmış görünmektedir. **Ek faslı kapatalım.**

“Balyoz” ve “Ergenekon” sürecinin en ağır darbeyi askerî bürokrasiden ziyade diplomatik bürokrasiye vurduğunu hatırlatalım. 900 kadar diplomatımız meslekten ayrılmak zorunda kalmıştı. *Devletin arslanı genelkurmay tilkisi diplomamızdı*, yitirilmişti. İmdi, *yitik* diplomatik teknik ve akıl, *altından kabarık suların aktığı güçlkle ayakta kalmış köprüye* yine asılmakta, aşağı çekmekte, dengesini sarsmaktadır.

ABD-Türk heyet (diplomatik ve askerî) heyet görüşmeleriyle uydu kapasiteleri hariç Kafkaslarda kör denebilecek ABD askerî-istihbaratına

F16 iletişim pod entegrasyonu ile açılmıştır. Uzun müddettir ABD'ce ambargo uygulanan F16 parçalarında tek/ilk satılan *nedense* bunlardı. Kabaran sular köprüyü rahat bırakmadı; Rus askeri 5+5 yıl opsiyonlu Karabağ'da iken Azerbaycan-Ermenistan görüşmeleri New York'a transfer edildi! Karabağ zaferinde ABD-Fransa'nın yaptıkları ortadadır! Karabağ zaferini ABD ile bulaşık hale getirmek, hangi diplomatik aklın ürünüdür?!

Heyetler arası görüşmelerin zehirli meyveleri saymakla bitmez: Rusya'dan sonra Körfez iki yıldır zaten Türk ekonomisine dışarıdan ana fon temin ediciydi, ivmelenmiştir. ABD *moderatör*, Türkiye'nin fonlamasında Körfez, *katalizördür*. ABD-Türk heyetleri askerî ve diplomatik temaslarda ama ABD eşanlı olarak Yunan ve Bulgar hava sahalarını kontrol etme imkânına kavuşmuştur. Romanya hava sahası zaten ABD-İngiliz ortaklığı uhdesindedir. Kafkaslarla birlikte hava-köprüleme hedefi açık, Karadeniz güneyidir. Amerika Birleşik Devletleri'nde de Baltık-Karadeniz kara hattını deniz ve havadan güçlü destekleyemeden Rusya'yı durduramayız yaklaşımını Avrupa'ya dikte etmek, belirgin üstünlük kazanmıştır.

Halen Montreux öyle uygulanmaktadır ki; sadece Boğaz-deniz değil Karadeniz hava sahamız da ABD'ye kapalı tutulmaktadır. ABD Karadeniz'e Bulgar ve Romen hava sahalarını kullanarak girip çıkmaktadır. Rusya ile anlaşmalı istisnai hal hariçtir. Keza, Rusya'ya da Suriye'ye geçişinde askerî uçuşlarında hava sahamız kapalı tutulmakta, uygulama düzenliliği böyledir. Kısaca, ABD'nin derdi bu kapalılık halini bir yolla delmektir. **Hatırlatalım; Temmuz.2016'da kıyıda/karada Karadeniz'de kuvvet bulunduracaklardı!**

ABD-Türk heyetleri temaslarda, Türkiye yeni F16 ve F16 yenileme programı istemektedir. 90'lı yıllarda ABD ile ortak F16 üretip onlarcasını ihraç etmiş ülkeydik. Teknik gerileme muazzamdır. Halen elimizdeki F16'larımız teknik ağır risk altındadır. ABD bölgede etrafımızda çok sayıda hava sahasını kontrol ederken (ABD'ce ayrıca Irak, Suriye ve Körfezde hava saha kontrolleri hatırlatılmalıdır), risk altındadır. Bölge ülkelerini ortak kuvvet haline getirip Girit'te konuşlandırmışken risk altındadır.

Gerek deniz ve hava sahalarımız, özellikle Boğazlarımız, Süveyş kanalı, D. Akdeniz, Körfez, Balkanlar birlikte okunduğunda **ABD, Rusya ablukasının bölgesel taşma ve küresel enerji kesinti riskini sınırlama/kontrol maksatta yapılandırmaktadır.** Rusya'nın ham-petrol ihracat/sevkinde Karadeniz-Novorrossky birinci, Baltık-Primorsk ikinci limanıdır. Rus ham-petrol ve doğalgaz arzında muhtemel kesintinin (Rusya'nın Çin boru hatları hatırlatılmalı, bunun, çalışma çerçevesini zayıflatması söz konusu değildir) Orta Doğuda herhangi kesintiye yol açtırmamasına hazırlanmaktadır.

Bu yüzden ABD, İsveç-Danimarka'nın NATO'da eşleşmesini dikte ederken Rusya'nın Hindistan başta olmak üzere küresel pazarlara

erişiminde kesintide jeo-politik riski Süveyş-Orta Doğu hattından Türk Boğazlarına transfer ettirmektedir. Körfezin, arkadan liderlikteki ABD ile Türkiye'ye maddi desteğinin nihai maksadı nettir. Jeo-politik sahne hazırlıkları kısaca budur.

“Gelecekte Baltık Denizinden de bir abluka söz konusu olursa bu durumda da Rusya'nın denizden ve havadan müdahalesi kaçınılmaz olur.” Emekli amiral C. Gürdeniz diyor. Çalışmalarımızda Gürdeniz'in çıkarımları ölçü ya da referans teşkil ettirmese de, diyor.

“Doğu ile Batı arasındaki coğrafi kara köprüsünü ve Karadeniz'e giden su yollarını kontrol eden Türkiye'nin batı kampında yer alması çok önemli. Türkiye'nin NATO'ya uzun ve derin bağlılığı Avrupa'yı korumuştur. Devam eden angajmanı kıtanın güvenliği için hayati önem taşıyor... Vilnius zirvesi, Türkiye'nin güçlü bir ortak olmaya devam edeceğini ve ittifakı ulusal güvenlik gereksinimlerimiz doğrultusunda ortak güvenlik sorunlarının üstesinden gelmek için ilerleteceğini göstermiştir. İstikrarsız bir dünyada dengeleyici bir aktör olmaya devam edecektir”. Bunu da diyen Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı F. Altun.

“İsveç'in NATO üyeliği ile ilgili iktidar politikası hakkında CHP'nin görüşleri”. İfade CHP-N. Tan'a ait. Kısaca, İsveç tezkeresini tatil ertesine bırakmayın, Parlamento'ya hemen getirin demekte.

Üç nakil, bize göre, düzgün ve yamuk denebilecek pozisyonları temsilde yeterli, okuyucumuz ariftir.

Ek fasıl; bu çalışmada ısrarla vurgulamak istediğimiz bir diğer husus; ABD-İngiltere'nin, AB şemsiyesi altında Rusya ile Almanya-Fransa tarihî ve büyük ortaklığını kalıcı olarak bitirmek istemesidir. ABD-İngiltere bunu, küresel eko-politik dengelenmede ileri dönük olarak *para*

bazlı Anglosakson ekonomiler ile *üretim/emptia bazlı* ekonomilerin uzun süreli büyük savaşında elzem görmektedir. ABD-İngiltere, AB-Rusya ortaklığını kalıcı biçimde kesmek derken, “mevcut işleyişiyle” Rusya-Ukrayna savaşı bittiğinde ABD-İngiltere’nin derin endişesi, Almanya-Fransa ortak desteğinin Rusya’yı yeniden yapılandırmasıdır. ABD-İngiltere bunu Rusya-Çin eşleşmesiyle tüketmek, AB’nin kendi ve Rusya’yı güçlendirici onarımı yerine Çin’in kendi ve Rusya’yı tüketici onarımına tercih ettiğinden hedeflemekte denebilir. **Ek faslı kapatalım.**

Ana çerçeveye dönersek; kastedilen, ABD-Türkiye heyetler arası müzakerelerde mesele sadece Türkiye’nin ekonomik/finansal çökmesi değil askerî-teknik cihetten ağır büzüştürülmesidir. Şöyle düşünölsün; muhatabınızdan hem ekonomik/finansal yardım temin edecek hem de F16 yenilemesi gibi hacimli programda destek beklemektesiniz! **Yani masaya otururken parasızsınız, borçlanacak ve hacimli tedarikte bulunacaksınız! Jeo-politik sahne aleyhinizde hazırlanırken ABD ile neyi müzakere edeceksiniz? Ödünç ver, silah sat! Ödünç verdirt, sadece Rusya’ya karşı kullanma şartlı olsa da silah yine sat!**

ABD etrafımızda hava sahalarını kontrol ederken yeni F16 satışı ve yenileme programında verdiği F16’ları Yunanistan’da, Irak ve Suriye’de dostlarımıza ve müttefiklerimize karşı kullanamama şartı koymakta/koyacaktır! Yani, F16’lar münhasıran Rusya’ya karşı Karadeniz için verilecektir. PKK/YPG’ye karşı kullanma, Ege’de egemenlik tezlerimizi delme gayretinde Yunan Hava Kuvvetlerine karşı kullanma! Geriye ne kaldı? **Enteresandır; NATO’da uzun mesafeden Rus hava savunma sistemlerini tahrip edici bombalar da her nedense Türk F16’larına yüklenir. Önde ve riskli işler hep Türklerdedir.**

Yunan suskunluğu, Al-Watiya'da yaptıkları için *zamanı gelince cezalandırılacak* düşman BAE'nin Türkiye'ye sıçrama şeklinde finansal desteklerine gelince; diplomatik ve finansal hacimli şirinlikler, sahneyi kuran ABD'nin rahatlığı içindir. Şöyle düşünülebilir; Türkiye'de Erdoğan/Ak Parti'nin, özellikle Cumhur İttifakı formatta siyaseten yenilmesi için adeta didinen ABD, eşanlı olarak Yunanistan ve BAE, İsveç'in NATO'ya kabulüyle birlikte eşanlı denebilecek süreçte Türkiye dostuna dönüşmüşlerdir!

Kısaca, *değirmenci ince ince eler ununu*; ABD-Türk heyetleri koza gibi örülen ABD hamlelerini durduramaz pekiştirirken, müzakerelerin kum saati eksi döviz rezervleriyle finansal paniğin sınırında 67. Hükümet'i darmaduman edicidir. Başka ifadeyle, müzakere heyeti daha tesis edilirken kum saati Beştepe'de masadadır. Politik saat (*ekonomik ve finansal ağırlıklı, ikaz ettiğimiz üzere bir o kadar askerî kapasite ağır eksiklik ağırlıklı; bunu askerî uzmanlar yamyam modeli olarak özetlemekte; söktüğün F16'larla diğerlerini uçur*) ekonomik ve askerî maksata dönük böylesine ağır olumsuz işlerken diplomatik ve askerî heyet müzakerelerinden ne umulur?

Algılara gelince, çok farklıdır. Mevcut iktidar askerî teknik alanda kendini Cumhuriyet tarihinin şahikası görmekte, göstermektedir. Uzatılmayacak, çerçeve dışı bırakılacaktır. Askeriyede teknik ve maddi hakikat, net biçimde ortadadır. Hükümet, ekonomide de kendini şahika görmekte ve göstermekteydi ama hayat algıları yenmiştir. Askerî sahada hayatın algıları yenmesini kimse göze almaz, istemez de. Geçelim.

İmdi Almanya-Fransa, Danimarka-İsveç Boğazı kapatılabilecek (artık ikisi de NATO üyesi), Türk Boğazları NATO eşanlı kapatma kapsamına daha rahat alınabilecekken, Avrupa kuzeyi jeo-politik çekişme

sahası oldu diye Türkiye'yi AB'ye alacaklar! Söz konusu bile değil, bizdeki jeo-politik akıl, askerî kurmaylık farklı beklenti ya da algı üretimindedir.

AB, Almanya-Fransa çekirdek aksında Türkiye'nin ABD'nin bölgesel hamlelerini akılsızca desteklemesini tolere katiyen etmeyeceklerdir. AB, ABD-NATO korumasıyla kurulup rahatça genişletilip düzgün işletilemedi. Daha ziyade, Rusya'nın haraç ya da sübvansiyonla hasmane olmaktan çıkartılmasıyla başarılı oldu.

Danimarka-Norveç-Belçika-Hollanda gibi şahin AB ve eşanlı NATO Üyeleri, Almanya-Fransa peşinden giderek büyük orduların düzenli-daimî harcamalarından kaçındı. *Smart defense* dedikleri yapılandırmada düşük savunma harcamasıyla ebedi barışı yudumladılar! İspanya-İtalya zamanla ABD dairesinden uzak durup bunlara eklemlendi. Rusya'nın dostane kılınması, AB'nin gerçek jeo-politik harcıydı. Türkiye halen bu harcın kimyasallarını bozmaktadır.

İngiltere; Brexit ile AB-Rusya barışının bozulmasını doğrudan hedef haline getirmiştir. Hollanda-Danimarka-Belçika gibi küçük ülkelerin NATO kapsamında araçsallaştırılmaları, Almanya-Fransa dairesinden çıkartılmaları, Danimarka-İsveç boğazının kapatılmasıyla tam hareketlenecek, Avrupa Birliğindeki çözülme halesi genişletilip ivmelendirilebilecektir.

Hatırlatalım; **BREXIT** ile Ukrayna-Rusya yıpratma savaşında İngiltere'nin merkezî bileşen haline gelmesi, eşanlı süreçlerdi. Nereden nereye? **1994-Budapeşte** antlaşmasıyla İngiltere ve ABD, Ukrayna'nın güvenliğini garanti eden aktörlerdi. Ukrayna nükleer silahlarını terk ya da teslim etti, karşılığında güvenlik garantileri aldı. Şimdi ABD-İngiltere, Rusya'yı yıpratmak için komedyen Zelensky ile birlikte koca ülkeyi araçsallaştırmaktaydı.

Kerhen Kabullenme Ya da Savaşlardan Devlete Hayır Gelmez

Başkan Erdoğan, M. Şimşek/H. G. Kaya'nın *faiz yükselt dış borçları rezervo toplama mekaniğini kabullendik* demek suretiyle yeni makroekonomik çerçeveye gönülsüz tasvibini deşifre etti. Yükselen faizlerin yükselen vergilerle eşleştirilmeleri gerekecek, kurumlar vergi artışları kesmez, er ya da geç geniş kitlelerin kullandığı mübrem ürün/hizmetlere vergi kaynaklı zamlar kaçınılmazdır.

Şu husus netleştirilmeli; Erdoğan'ın Şimşek ve yüksek/özellikle yükseltilecek faiz politikasına evet demesi sürdürülebilir midir? Bu sürdürülebilirlik, çalışmada nakledilen Türkiye'nin jeo-politik dümen kırışındaki dinamiklere ne ölçüde bağlıdır?

Algı ya da bazı değerlendirmelerin (ikisinin) düzeltilmesi gerek: **İlk evvel; yüksek faiz ya da M. Şimşek makroekonomik tercihi iktidar yeni dönem politika setinin merkezî ya da kurucu unsuru değildir.** Yukarıda ikaz ettik; askerî ağır açıklarımız, kırılan yeni jeo-politik dümenin en az ekonomik gereklilikler kadar zemin çatıcısıdır. Yani işin içinde ekonomi ve finansal bahisler ve bürokrat/aktörler kadar, "en az aynı önemde" merkezî unsur askerî konu ve aktörlerdir.

Türkiye'nin derhal askerî güç onarımına girişmesi, daha önemlisi, dost/düşman ayrımını netleştirilmesi gerekmektedir. E ikisi bir aradadır! Evet; **silahsızlığımıza göre düşmanımızı/jeo-politik safımızı seçmemiz dikte** edilmektedir. Ekonomik gereklilikler, hazırlanan ve kendi başarı ve beceri yoksunluğumuzla yol açtığımız sahne bu, askerî jeo-politiğimiz özetle budur.

Askeriyenin gerçek ve acil ihtiyaçlarını, bunların ne derecede cevaplandıklarını ifade edebildikleri iç-siyasi kurumsal zemin nedir? Yani,

yoktur. Dolayısıyla, ıçeride ifade edilemeyen heyetler arası müzakerelerde işletilmeleri, buna kısaca eksik Hükümetlilik diyelim!

İkincisi; son seçimlerde çok sayıda büyük metropolde CHP-Kılıçdaroğlu'nun oyu Ak Parti-Erdoğan'ın önündeydi. Erdoğan seçimleri Anadolu oylarıyla kazandı rahatça denebilir. Düşük faiz yüksek enflasyon eşleşmesi düşük mobilize kırsalda, iktidar desteğini pek az tahrip edicidir. Oysa kitlevî yüksek mobilizede büyük metropollerde yükselen gıda, ulaşım ve kira giderleri çekilecek gibi değildir. Yani, faiz artışlarının misal enerji/akaryakıt vergi-zamlarıyla değil kamuda tasarrufla eşleştirilmesi elzemdir. İktidar iktisadi network ödeme baskısında lider Erdoğan bunu yapabilir mi? Zor.

Netlikle ifade edelim; M. Şimşek'in yüksek faiz enflasyon düşürme hamlesi büyük metropollerde iktidar desteğini onarıcıdır. Başka ifadeyle, yüksek faiz düşük enflasyon hedeflemeli politikanın yerel seçimlere dek dayanıklılığı, iç siyaset cihetinden sanıldığından yüksektir. Böyledir ama yüksek faiz düşük enflasyon eşleşmeli politika setinin enerji, akaryakıt, un sair fiyat zam ya da ÖTV artışlarıyla eşleşmeleri büyük metropollerde iktidar desteğini tarumar edicidir. Seçimlerin yapılacağı ve tayin edici olduğu yer de büyük metropollerdir.

Buna mukabil, Türkiye'nin dümen kırdığı yeni jeo-politikte dışarıdaki gelişmeler, M. Şimşek aktörlüğünde çerçevelenen yeni makroekonomik setin sürdürülebilirliğinde daha tayin edicidir.

Atılan taş ürkütülen kurbağaya değdi mi? Atılan taş küçüktü (faizlerin çok düşük kalan %15'e yükseltilmesi şimdilik komik, ilerisi için trajikti), ayrı! Artan döviz rezervleri, *nazikâne eksinin azalması* diyelim, faiz artışı ve dış politik hamlelere nazaran düşüktü. Yaraları sarmak ya da

finansal akışı güvencelemek ya da güçlü desteklemek bir yana yol açtığı jeo-politik riskler taşınabilir değildi.

Şu muhtemel gelişmeyle radarda gölge şeklinde belirmiştir; daha yüksek faizle eşleşecek daha yüksek kaynak girişi düşük ihtimalidir. Fakat IMF programına açıklığı ivmelendiricidir! Rusya ucuz ve vadeli ham-petrol ve doğalgazı keserse ne olacaktı? Rusya'nın finansal trafiğinin Türkiye üzerinden yürütülmesinin ürettiği giriş/çıkış azaldığında ne olacaktı? Listeyi uzatmak mümkündür.

Bıçağın iki yüzü netleşmiştir; faiz yükseltme jeo-politik dümen kırma eşleşme boğazının çıkışında ya IMF ya görüşme salon kapısında bekletmeli Moskova yolları görünmektedir. İkisi de millete zül, devlete zillettir. Daha yukarılarda izah ettik; **Türkiye'nin jeo-politik dümenini kırdığı sular ne güvenilir ne de uzun süre kalınabilir.** İster atılan taşın küçüklüğüyle ister jeo-politik dinamiklerin artan baskısıyla Türkiye, Haziran-2023'te girdiği yeni makroekonomik ve dış politika setini sürdüremezdir.

Cumhur İttifak savunma-güvenlik dâhil saç ayakları, makroekonomik politika setinin ağırlığı ya da başarısızlığıyla belki yıkılmaz ama izlenen jeo-politik dümen kırmayla yıkılmaya açıklık kazanmıştır.

Neticeten

T. Clancy korkusu muazzamdır. Bu yüzden Baltık krizi hazırlıkları da muazzam ama hazırlıklar görüntüde Baltık'ta, aslında, jeo-politik stres ve çekişmeyi Türk Boğazlarına transfer ettirici işleyiştir. Başka ifadeyle, Baltık'ta savaş riski öylesine etkilidir ki transfer, ABD'ce elzem addedilmektedir. Türk Boğazlarına transfer derken bu, ABD için askerî

olarak en iyi, en düşük ya da en tercih edilebilecek seçenekten olmadığı halde böyledir. Çünkü Süveyş kanalına transfer edilmiş seçenekte kürenin gaz ya da petROLSÜZ kalmaması, yani ABD-İngiltere jeo-politik hedeflemesinin dönüp kendi kendini yıkması, AB-Rusya eşleşmesinin sürmesi gibi ihtimalleri ortadan kaldırmada Türk Boğazları tercih nedenidir.

Bize gelince; savaşla devleti başlatır, yaşatamazsınız. Savaşlar, başlatanların tayin ediciliğinde sürmez. Savaşlar kendi hayat döngülerini kendi çizer. “**Akıllı**” devlet savaş sayesinde hayatiyet üretemeyeceğinin bilincindedir. Savaşlar devletten kuvvetli beslenir, devletler savaştan usulca zehirlenir. Suriye ve Ukrayna savaşları Türkiye'nin bekasını desteklememektedir. İkisi de Türkiye için fırsat penceresi değil tehdit cenderesidir. İran-Irak savaşından kalan neydi ki bunlardan ne olsun? Şu Ukrayna krizinden şöyle destek üretelim böyle manevra sair çıkarımları akıllı işi değildir. Savaştan ustalık derleyen kendi kanı canından, ülke egemenliğinde yitimden hasat eder.

Cumhur İttifakının üç saç ayağı bulunmakta, MHP-Bahçeli ve savunma-güvenlik/bürokrasisi. Bu sacayağı Başkan Erdoğan ile ABD-Türk heyetlerinin hasbi, iradi ya da sinsilikle -nazikâne- 67. Hükümet yönetim boşluğuyla diyelim dümen kırdığı yeni jeo-politik manevrayı reddetmelidir.

Saygılarımızla

S Bilişim Danışmanlık

() Serinin II. raporlamasının tamamlanması için bekletilmekte olup kredi sistemine dairdir. İsveç konusu kamuoyunda öncelik kazandığından yayımlamada seri raporlama I'den III'e sıra değiştirilmiştir.*

“Bu raporun barındırdığı ya da dayandığı bilgiler yazarlarımızın doğru ve güvenilir olduğuna inandığı kaynaklardan alınmış ve akademik denetime tabi tutulmuştur. Bununla birlikte üçüncü şahıslardan alınan hiçbir bilginin doğruluğu ve tamlığı bağımsız olarak onaylanmamış buna dair bir garanti verilmemiştir. Rapordaki ifadeler geleceğe dair güncel beklentiler temin edebilir ve doğrudan güncel veya tarihi bir gerçeğe ilişkin olmayan herhangi bir beyan içerebilir. İşbu ifadeler bilinen / bilinmeyen riskler, tereddüt ve kapsamlı olarak belirtilmemiş başka faktörler içerebilir. Bu rapora katkıda bulunanlar sürekli değişen bir çevrede faaliyet gösterdiğinden devamlı yeni risklerin ortaya çıkması doğaldır. Okuyucu bu ifadelere aşırı bir güven sergileyerek yatırım ya da ticari bir işlem yapmamaları için uyarılmaktadır. Raporun hazırlanmasına katkıda bulunanlar yeni bir bilginin doğuracağı sonucu müteakiben hiçbir ifade üzerinde halka açık bir güncelleme yapma zorunluluğu taşımaz. Raporu yazanlar bu bilgilerin kullanımına bağlı doğacak hiçbir zarar yahut kayıptan hiçbir şekilde sorumlu tutulamazlar.” Tüm hakları saklıdır. Bu raporun hiçbir parçası fotokopi, kayıt, bilgi depolama ve yeniden kullanımı mümkün kılacak araç / sistem dâhil olmak üzere alıntı yapılamaz, yeniden yayınlanamaz.